

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ- Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Κείμενο: Η διάσταση ανάμεσα στην παλιά και τη νέα γενιά

Η σχέση ανάμεσα στην εφηβική και ώριμη γενιά, ανάμεσα σε γονείς και σε παιδιά έχει ουσιαστικά μεταβληθεί στις μέρες μας σχετικά φυσικά με τις περασμένες εποχές και μάλιστα με τις πιο κοντινές.

Η τρίτη φάση της βιομηχανικής επανάστασης, **δηλαδή**, η μετά από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ανάπτυξη του τεχνικού πολιτισμού, είχε και φυσικά εξακολουθεί να έχει με την όλο και αυξανόμενη πρόοδο του, μια τεράστια επίδραση πάνω στα διάφορα πεδία της ζωής μας και προπαντός στο ψυχοπνευματικό πεδίο. Έφερε τέτοιες αλλαγές, που καμιά άλλη εποχή δεν μπορούσε να προκαλέσει. Οι εξωτερικές του υλικού κόσμου αλλαγές είναι εξόφθαλμες. Οι εσωτερικές πάνω στη σκέψη, στη συμπεριφορά και στο θυμικό του ανθρώπου δεν είναι τόσο χτυπητές, είναι, **όμως**, βαθιές και έντονες όσο κι αν δε μας παρουσιάζονται με τις διαστάσεις των εξωτερικών μεταβολών και αλλαγών, επειδή διαποτιζόμαστε στο εσωτερικό μας μέρα με την ημέρα.

Οι επιδράσεις του βιομηχανικού πνεύματος και του τεχνοκρατικού πολιτισμού που βάζουν τη σφραγίδα τους πάνω στην οργάνωση της σύγχρονης κοινωνίας μας, εκδηλώνονται κατά φυσικό λόγο πιο έντονα στη σκέψη, στη στάση και στη συμπεριφορά των νέων της εφηβικής ηλικίας, **γιατί** αυτή είναι δεκτική, τόσο των επιδράσεων όσο και των αλλαγών, **επειδή** διαμορφώνεται μέσα σε νέο κλίμα της εποχής του βιομηχανικού πνεύματος.

Ανάμεσα στις αλλαγές που παρουσιάζονται στις ανθρώπινες σχέσεις στην εποχή μας, μια έντονη μορφή, εντονότερη από κάθε άλλη εποχή, πήρε η διάσταση μεταξύ γονιών και παιδιών, μεταξύ ώριμων και νέας γενιάς.

Οι γονείς, **όπως και** κάθε ώριμος στην ηλικία άνθρωπος, δεν είναι πια για το νέο, για τον έφηβο, πρόσωπα αυθεντίας, **αλλά** πρέπει να αναγνωρίζουν και να παρέχουν στον έφηβο ίσα δικαιώματα. Φαίνεται **εκτός από τα άλλα**, πως η σημερινή ώριμη γενιά έχασε πολύπλευρα και πολύμερα το σταθερό κοσμοθεωρητικό προσανατολισμό της και παραδέρνει χωρίς σταθερά ιδανικά και ηθικούς δεσμούς μέσα στη σύγχυση, που της προκάλεσαν οι απανωτές τεχνικές οικονομικές αλλαγές της τελευταίας τριακονταετίας. Τα βιώματα των συχνών και αλλεπάλληλων αυτών μεταβολών στα πεδία του εξωτερικού και εσωτερικού κόσμου της, την αδυνάτισαν ψυχικά σοβαρά, **ώστε** να μην είναι πια σε θέση να μπορεί να διαπαιδαγωγήσει τον έφηβο, το νέο. **Άλλωστε**, πολλές φορές αυτοί οι ίδιοι οι ώριμοι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της ζωής τους, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σήμερα από τον τεχνικό και βιομηχανικό πολιτισμό!

Η οικογενειακή ζωή των βιομηχανικών κοινωνιών μας, έχει τρομερά φτωχύνει και φυσικά δεν μπορεί να προσφέρει στο παιδί και στον έφηβο δυνατότητες για την ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεών του. Δεν μπορεί να το βοηθήσει, ώστε αυτό να ενταχθεί ομαλά μέσα σε μια κοινωνία και στους κανόνες της. Δεδομένου **μάλιστα** πως η εποχή μας απαιτεί τόσο από τον έφηβο, όσο και από τον ώριμο πολύ πιο μεγάλη από άλλοτε υπευθυνότητα, αυτονομία και προσωπική πρωτοβουλία, σε στιγμή που λείπει η ψυχική βοήθεια και δύναμη, εκείνη που άλλοτε τρεφόταν και δυνάμωνε από την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα και από τις προσωπικές σχέσεις των ανθρώπων, που θερμαίνονταν από περισσότερη εσωτερικότητα. [...]

Λησμόνησε η ώριμη γενιά πως η εφηβεία είναι αξία ανθρώπινη και πως αυτή οφείλει να υποταχθεί, όπως όλες οι άλλες, σε αξίες ολοένα και πιο υψηλές. Κάθε στάδιο της ανάπτυξής μας αντιπροσωπεύει πραγματικά μian αξία και μια δική του αποστολή. Μέσα στη σύγχυση των πολυποίκιλων βιωμάτων και αλλαγών του πολιτισμού μας, η ώριμη γενιά ή απαρνιέται ή ξεχνά τη σημασία της εφηβείας, δεν την προσέχει ή λυπάται την κατάστασή της από αδυναμία να την κατανοήσει ή υπόκειται σε σοβαρή πλάνη, όταν τη λατρεύει. Κάτω από τέτοιες καταστάσεις, στάσεις της ώριμης γενιάς, δεν είναι παράξενο πως εκτροχιάζεται ή επαναστατεί η εφηβική ηλικία και σε συνέχειά της η νεότητα.

Η συμπεριφορά των νέων παρουσιάζεται μέσα στα πλαίσια της ηλικίας τους «Κανονικά ανώμαλη». Διαβαίνει κάπως το κανονικό και προχωρεί και πιο πέρα, προς κάτι όχι και ομαλό. Κι αυτό το όχι και ομαλό το χαρακτηρίζει η μανία για ανεξαρτησία κι όχι απλώς η φυσιολογική τάση, η δικαιολογημένη για την ηλικία, παρά μανία για ανεξαρτησία που εγγίζει πολλές φορές και σε αρκετές περιπτώσεις καθαρά τα όρια της αναρχίας. Στη συμπεριφορά πολλών νέων κυριαρχεί μια προκλητικότητα πολλές φορές **όχι μόνον** στις συζητήσεις, **αλλά και** σε κάθε ενέργειά τους, ακόμη μερικές φορές και στο ντύσιμο, φαινόμενο που διαβαίνει τα φυσιολογικά όρια της συγκινησιακής αναταραχής αυτής της ηλικίας. **Ακόμη**, σήμερα παρατηρείται, πέρα από κάθε (δικαιολογημένο εξαιτίας της ηλικίας) όριο, αδυναμία προσαρμογής και ένταξης μέσα στην παραδοσιακή κοινωνική ζωή. Το απροσάρμοστο σε μερικές περιπτώσεις φτάνει ως ψυχοπνευματική και ψυχική αδυναμία. [...]

Οι συχνές ανταρσίες που παρατηρούμε στους νέους, προδίδουν τη διαμάχη που κάνει ο άνθρωπος να αγνοήσει τα όρια της ελευθερίας, προδίδουν τη σύγχυση που επικρατεί ανάμεσα στους ανθρώπους του βιομηχανικού πνεύματος, σε ό,τι αφορά στην αλληλοκατανόηση. Μαρτυρούν το πόσο δεν συνεννοούμαστε σήμερα οι άνθρωποι, γιατί οι σημασίες των λέξεων και των εννοιών παίρνουν στο νου του καθενός διάφορα νοήματα, γίνονται ολοένα και πιο προσωπικές, κλειστές που αποκρούουν την επικοινωνία και δημιουργούν το ξεμοναχιασμένο άτομο. Έτσι, παρατηρεί κανένας, αυτό που προδίδουν οι ανταρσίες των νέων, πως ο άνθρωπος δεν ήταν ποτέ σε καμία άλλη εποχή τόσο «επιθετικός, αρπακτικός, μονήρης, ατομικιστής και ταυτόχρονα αγελαίος», κάτι που διαπιστώνει το βαθύ χάσμα, το στην οπισθοδρόμηση της ψυχικής καλλιέργειας του σημερινού ανθρώπου.

Οι ανταρσίες των νέων, οι ανυπακούες στους νόμους, η αυθαδιακή στάση των νέων προδίδουν υποτροπή σήμερα σε αρχαϊκές πρωτόγονες μορφές συμπεριφοράς. Το θέαμα των αντιθέσεων μεταξύ των γενεών είναι θέμα παλιό, αρχαϊκό. [...] Σήμερα, όμως, παρατηρούμε μια υποτροπή του κακού. Και τίθεται το ερώτημα πως αφήσαμε να υποτροπιάσει το φαινόμενο αυτό στην αρχαϊκή και πρωτόγονη μορφή του μέσα στις βιομηχανικές κοινωνίες μας; Η υποτροπή είναι αποτέλεσμα της υποβίβασης, που κάναμε εμείς η ώριμη γενιά, του σκοπού της ζωής στην υλική και βιολογική επιβίωση εξορίζοντας τις πνευματικές ανθρωπιστικές αξίες από τους στόχους μας.

Η αυθάδικη και επαναστατική συμπεριφορά των νέων προδίδει πως στις κοινωνίες μας σήμερα συναντά κανένας πνευματική και ψυχική ανωριμότητα σε πλησμονή, όπως και αστάθεια του χαρακτήρα, έλλειψη συναισθηματικής θέρμης και ανικανότητα για αυτοσυγκράτηση μεταξύ των μελών της κοινωνίας, ομαλών προσωπικών σχέσεων. Κι όπου παρατηρούνται αυτές οι ελλείψεις, εκεί παρουσιάζεται έντονα η τάση για σύγκρουση με τους ανθρώπους, τους κοινωνικούς κανόνες και τους νόμους. Είναι σωστό, **λοιπόν**, εκείνο που λέχθηκε, πως μια κοινωνία έχει τη νεολαία που της ταιριάζει!

(Ι. Ξηροτύρης)

Παρατηρήσεις:

A1. Ποιος σύμφωνα με το συγγραφέα φέρει την ευθύνη της κρίσης που διέρχονται στη σύγχρονη εποχή οι σχέσεις των ώριμων με τους νέους;

(μονάδες 15)

A2. Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων αναλύοντας το νόημα της παρακάτω φράσης του κειμένου: «Είναι σωστό εκείνο που λέχθηκε, πως μια κοινωνία έχει τη νεολαία που της ταιριάζει».

(μονάδες 15)

B1. Να βρείτε τα δομικά μέρη και έναν τρόπο ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του κειμένου: «Η τρίτη φάση της βιομηχανικής επανάστασης ... επειδή διαποτιζόμαστε στο εσωτερικό μας μέρα με την ημέρα».

(μονάδες 10)

B2. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις:

- 1.ώριμη
- 2.απαρνιέται
- 3.αδυναμία
- 4.αυθαδιακή
- 5.ατομικιστής

(μονάδες 5)

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχουν στο κείμενο:

- 1.εξόφθαλμες
- 2.επιδράσεις
- 3.πολύπλευρα
- 4.λησμόνησε
- 5.πολυποίκιλων

(μονάδες 5)

B4. α) Να αποδώσετε τις παρακάτω συνυποδηλωτικές φράσεις του κειμένου στη δηλωτική τους χρήση:

- 1.διαποτιζόμαστε στο εσωτερικό μας μέρα με την ημέρα.
- 2.δεν είναι παράξενο πως εκτροχιάζεται η εφηβική ηλικία .

β) Να βρείτε στο κείμενο το είδος της συνοχής που επιτυγχάνεται με τις παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις:

- 1.δηλαδή,
- 2.γιατί,
- 3.επειδή,
- 4.όπως και,
- 5.αλλά,
- 6.εκτός από τα άλλα,
- 7.ή,
- 8.όχι μόνον... αλλά και,
- 9.ακόμη,
- 10.λοιπόν

(μονάδες 10)

Γ1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Συμμετέχοντας ως εκπρόσωπος των νέων σε μια τηλεοπτική εκπομπή με θέμα «Το χάσμα των γενεών στη σύγχρονη κοινωνία» να εντοπίσετε τα αίτια που προκαλούν το φαινόμενο αυτό και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή του. [400λ]

(μονάδες 40)